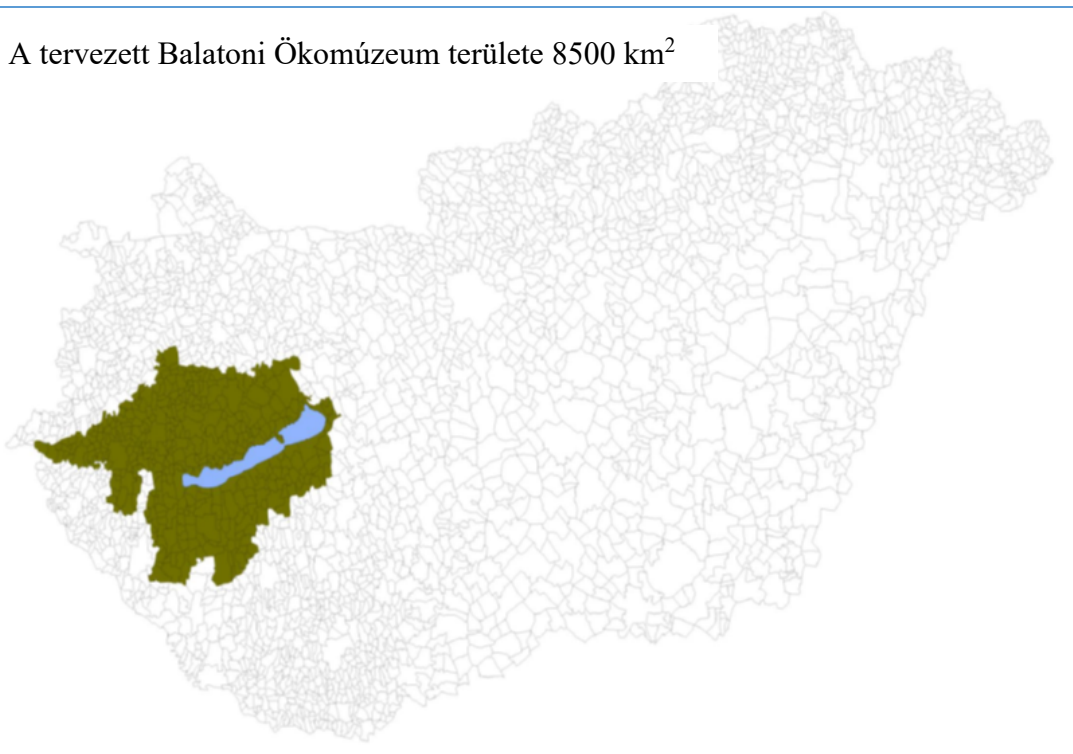

Tájékoztató a Balatoni Integrációs Közhasznú Nonprofit Kft. részvételével megvalósuló CULTURECOVERY nemzetközi projekt előrehaladásáról - A kulturális örökség eszmei értékének megőrzése és helyreállítása Közép-Európában öko-múzeumokon keresztül

A Balatoni Ökomúzeum létrehozása

Az ökomúzeum egy szabadtéri interaktív múzeummá fejlesztett táj, amely egységbe foglalja az adott terület sajátos természeti környezetét, az ökoszisztéma szolgáltatásait, kulturális értékeit miáltal a „hagyományos” múzeumoknál lényegesen többet nyújt: az együttműködő helyi közösségek számára a természeti és kulturális örökségük megőrzésének, bemutatásának és kezelésének egy cselekvő és összehangolt módja, amellyel jólétüket és a fenntartható fejlődésüket szolgálják. Az ökomúzeumok fontos szerepet játszhatnak a fenntartható turizmus fejlesztésében, ezen keresztül természeti és kulturális örökség megismertetésében, megőrzésében és fenntartható használatuk helyi lehetőségeinek feltárásában és sajátos módjainak kialakításában. Az ökomúzeum tehát a helyi ismeretek és tudás alapján meghozott döntésekre, kezdeményezésekre és tevékenységekre épül, ugyanakkor holisztikusan, rendszerekbe szervezi ezeket a tevékenységeket. Ezzel segíti a helyi közösségek alkalmazkodását a változó ökológiai, társadalmi és gazdasági környezethez. Továbbá hozzájárulhat a vidékfejlesztési projektek sikeréhez, a támogatások (pl. ERDF) hatékonyabb hasznosulásához. A Balatoni ökomúzeum szokatlanul nagy területének kialakítása a természeti környezetre, a Balaton nagy méretű vízgyűjtő területére és a Balatoni Borrégió kiterjedésére vezethető vissza. Mivel a Balatoni Ökomúzeum nem egy szűk témára korlátozott turisztikai termék, hanem az egész kultúrtáj minden elemének egy rendszerbe történő összefogására épül, nem lett volna értelme ennél kisebb, politikai vagy közigazgatási határok szerinti felosztásra. A Balatoni Ökomúzeum az ökoszisztéma-szolgáltatások és a kulturális örökség fenntartható hasznosítására épülő interdiszciplináris és gyakorlat-alapú kultúrtáj-menedzsment koncepció alapszik.

A tervezett Balatoni Ökomúzeum területe 8500 km²

A Balatoni Ökomúzeum létrehozása az Interreg Central Europe Program CULTURECOVERY¹ projekthez kapcsolódik. A projekt célja a kulturális örökségek és a természeti erőforrások fenntartható használatának javítása és az ökomúzeumok üzemeltetőinek, vezetőinek kapacitás fejlesztése úgy, hogy a kulturális örökség eszmei értékének megőrzésével és értékesítésével kapcsolatos stratégiákat, cselekvési terveket dolgoz ki és valósít meg. A projekt támogatja a Közép-Európai régió állami és magánszervezetei közötti együttműködést, amely képes hozzájárulni az intézményi kapacitások növeléséhez olyan innovatív modellek, stratégiák és gyakorlati intézkedések alkalmazásával, amelyek a kulturális örökség eszmei értékének védelmére és fenntartható használatára vonatkoznak. A projekt egy holisztikus és alulról felfelé építkező megközelítésen alapuló programot valósít meg, amely elősegíti a helyi közösségek nagyfokú részvételét. A projekt megvalósításában 6 ország 9 szervezete vesz részt. A projekt vezetője az olaszországi Cervia Önkormányzata, míg a többi partner: Olaszországból (Delta 2000 Konzorcium), Magyarországról (Velencei-tavi Fejlesztési Nonprofit Kft. és a Balatoni Integrációs Közhasznú Nonprofit Kft.) Lengyelországból (Aktív Emberek és Helyszínek Alapítvány), Szlovéniából (Pivka Önkormányzata), Horvátországból (Moscenica Draga Önkormányzata és a rovinj-i Batana-ház Ökomúzeuma) és Ausztriából (Stájerország Vidékfejlesztési Egyesülete) származik.

Az ökomúzeumok közösségi összefogásra épülnek

Ez a közösségi összefogás sok lényeges funkciót tölt be:

- növeli a szociális kohéziót, erősíti a helyi és regionális identitástudatot,
- elősegíti a környezettudatos életmód elterjedését,
- az ökomúzeumok révén új munkahelyek jönnek létre²,
- elősegíti a tradicionális kézműves szakmák újraélesztését,
- serkenti a biogazdálkodásra való áttérést,
- elősegíti a helyi termékek előállítását és értékesítését,
- a turisztikai attrakciók rendszerbe foglalása és diverzifikációja révén csökkentheti az egy desztinációra nehezedő turisztikai terhelést,
- jelentős jövedelmet generál,
- növeli a vidék lakosság-megtartó képességét.

A kulturális örökség tekintetében a tág értelemben vett tárgyi és szellemi örökség nagy lehetőséget jelent a növekedés, az innováció terén a helyi közösségek számára elsősorban az alulról jövő építkezés vonatkozásában.

A CULTURECOVERY projektben megvalósuló pilot tevékenységek

1. Adatbázisok készítése (építve már meglévő adatbázisokra) és összehangolása

A Balatoni Ökomúzeumot több, egymásra épülő rétegben tervezzük, ezek a fizikai értékei a kultúrtájnak, melyek természetesen a szellemi örökségnek is egy megfelelő szegmensét hordozzák. A következő adatbázisok létrehozása (a már meglévő adatbázisokra is építve) alapvetően fontos:

- Geodiverzitás és geomorfológia
- A területek földhasználat-szerinti osztályozása
- Biodiverzitás – faj- és fajtagazdagság

¹ Honlap: <http://www.interreg-central.eu/Content.Node/CULTURECOVERY.html>

² Nermzetközi jó gyakorlatok (Good Practices): Ekomuseum Bergslagen, Svédország; Trentino Ecomuseum Network, Trentino – Alto Adige, Olaszország; továbbá a CULTURECOVERY projekt partnerei.

- Természetes ökoszisztémák és ökoszisztéma szolgáltatások
- Agro-ökoszisztémák és ökoszisztéma szolgáltatások:
 - A Balatoni Borrégió borvidékei
 - Gyümölcsstermesztés
 - Gyógynövény gyűjtés, termesztés és feldolgozás
 - Állattenyésztés
 - Méhészet
 - Erdő- és vadgazdálkodás
 - Helyi termékek – élelmiszerek és kézműves termékek
 - Ökológiai gazdálkodás (biogazdálkodás, organikus gazdálkodás)
- Épített örökség
- Történelmi kertek és parkok
- Arborétumok és botanikus kertek

2. A gyógynövény hasznosítási hálózat létrehozása Zánkai Gyógynövény-völgy központtal

A Gyógynövény-völgy igazi ökocentrum, ahol minden érdeklődő és szakmabeli kiválaszthatja a számára leginkább vonzó foglalkozást, kikapcsolódási formát, a központ gyakorlati oktatási helyszíneként üzemel szakiskolások, egyetemisták számára.

A Balatoni ökomúzeum területén több helyen is található gyógynövényekkel foglalkozó és azokat forgalmazó szakemberek vagy gyógynövényeket termékeikben felhasználó termelők (gyógynövényes méz, gyógynövényes borok és pálinkák, etc.).

A cél: egy sajátos, az egész ökomúzeum területén található gyógynövénnyel foglalkozó egyének és vállalkozások tevékenységének koordinálása révén egy „Balatoni Gyógynövény Út” kialakítása, amelynek vezetője a Zánkai Gyógynövény-völgy igazgatója lenne, aki már jelenleg is egy hasonló kapcsolathálózat kifejlesztésén dolgozik. Ehhez kapcsolódóan a gyógynövény hasznosítás témakörben a projekt keretében e-learning és oktatási anyagok készülnek.

3. Egyeztető Fórum létrehozása

Az ökomúzeumoknak nincs közös jogi státusza. Működhetnek állami intézményekként, nem kormányzati szervezetekként, alapítványként, társulásként vagy úgy is, mint nonprofit vállalkozások. A Balatoni ökomúzeum esetében a legcélravezetőbb lehetőség, ha a BFT felhatalmazásával a Balatoni Integrációs Kft. egy Egyeztető Fórumot hoz létre a megyei önkormányzatok részvételével és irányításával, bevonva a civil szervezeteket, releváns állami intézményeket és a helyi önkormányzatokat is.

4. A tájopszervatórium (döntéstámogató rendszer) kidolgozása

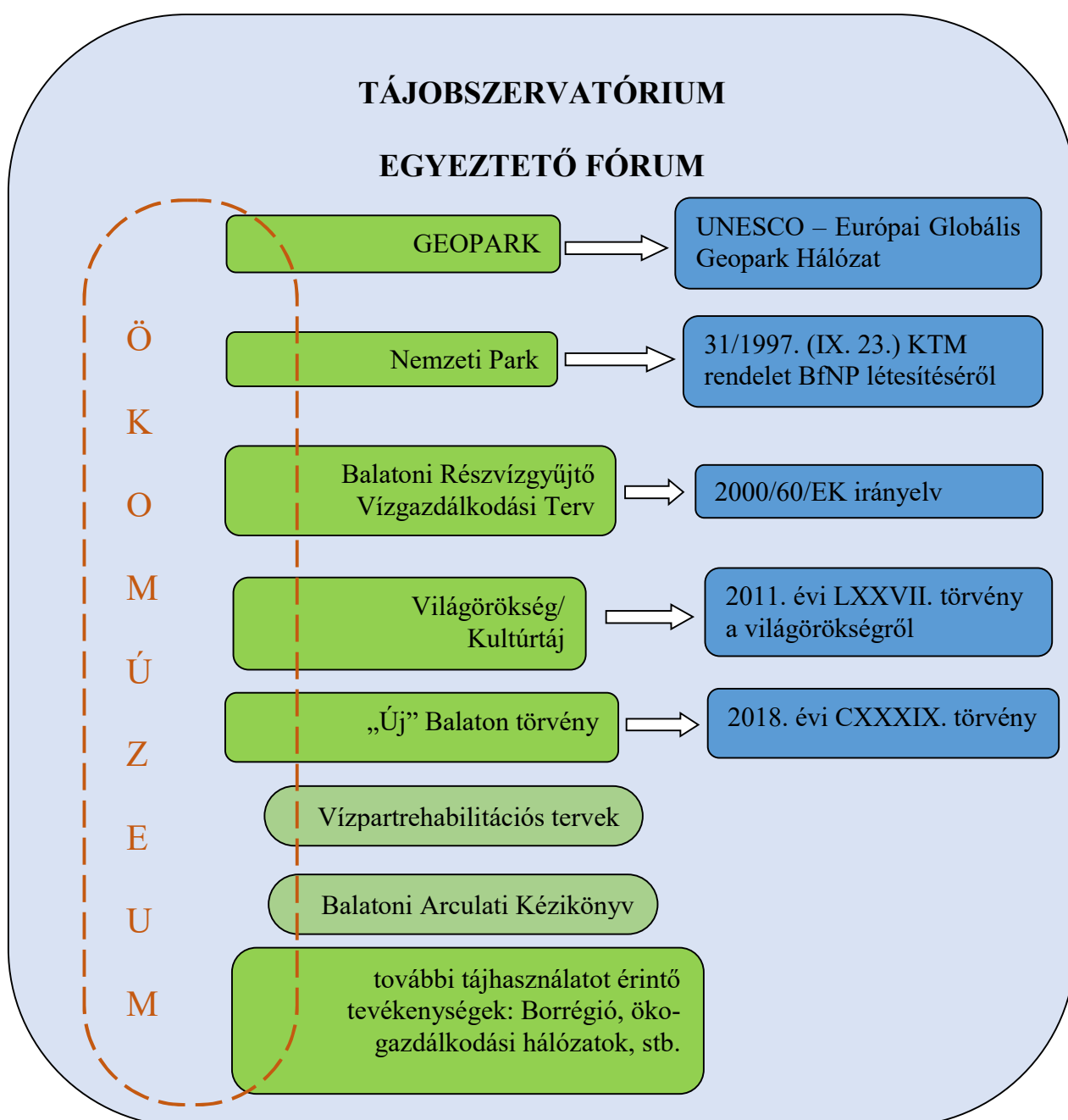
Az Európai Tájjegyzmény – Tájopszervatóriumok

Míg az ökomúzeum egy sajátos, az adott kultúrtáj értékeinek fenntartható hasznosítását segítő turisztikai termék, addig a tájopszervatórium egy döntéstámogatást elősegítő, a környezeti változásokat és az adott kultúrtáj szerkezeti és szociális változásait megfigyelő, meglévő adatbázisokat összehangoló és új, a komplex menedzsment rendszer működését biztosító adatbázisokat létrehozó intézmény, amely lehetővé teszi az ökomúzeum fenntartható menedzselését és fejlesztését és az ökomúzeumon kívül eső, de az adott tájegységhez tartozó területek ökológiai védelmét. Az ökomúzeum ugyanakkor segítheti a tájopszervatórium működéséhez szükséges gazdasági feltételek megteremtését mivel mint turisztikai termék jelentős gazdasági hasznot is termel.

A tájobservatórium funkciói:

1. Találkozópont: kormányzervek, az önkormányzatok, oktatási rendszer, a civil szervezetek, kutatóintézetek, vállalatok és kereskedelmi szervezetek között.
2. Hosszú távú megfigyelése a tájnak és a szociális struktúráknak az emberi tevékenységek ökológiai következményeinek
3. Tapasztalatcsere, tudásbázis növelése a társadalom minden rétegében a kultúrtájakkal és azok fenntartható fejlődésével kapcsolatban
4. Együttműködések elősegítése

Az ökomúzeum elhelyezése a kulturális, táji és természeti értékek védelmével, megőrzésével kapcsolatos terminológiában:

A Balatoni Ökomúzeum teljes terve előreláthatólag 2020 tavaszára készül el, de már most is jelentős munkát sikerült elvégezni, elsősorban szakirodalmi tanulmányok és az érdekelt felek továbbá a már meglévő objektumok és szolgáltatások feltérképezése terén.

Siófok, 2019. 11. 28.

Dr. Molnár Gábor
ügyvezető igazgató

Készítette: dr. Könczölné Egerszegi Zita, Dr. Némethy Sándor szakértő

...../2019. (12.06.) BFT határozat

A BFT a Balatoni Integrációs Kft. részvételével benyújtott Culturecovery nemzetközi projekt előrehaladásáról, a projektben megvalósuló pilot tevékenységekről szóló tájékoztatót megtárgyalta és elfogadja.

Felelős: Dr. Molnár Gábor ügyvezető
Határidő: azonnal